

# ”رفنا“

بیت زندگی بھی :-

نواس آثار

مرحوم حضرت عائشہ آیۃ اللہ

حاج سید محمد حسن

حسینی دہلوی

قلین اللہ نفسہ لکھنے

بخش اول:

:- سیر و سلوک :-

میرشناسه: حسینی طهرانی، سیدمحمدحسین، ۱۳۰۵-۱۳۷۴، Hosini Tehrani, Mohammad Hossein  
 عنوان و نام پدیدآور: رهنما: سبک زندگی الهی (بر اساس آثار مرحوم حضرت علامه آیه الله حاج  
 سیدمحمدحسین حسینی طهرانی قدس سره) / [مؤسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام].  
 مشخصات نشر: مشهد: مؤسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام؛ تهران: دانشگاه علامه طباطبائی،  
 مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۹۸. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۷۷۲۱-۹؛ ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۷۷۲۲-۶؛ ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۷۷۲۳-۳؛  
 ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۷۷۲۳-۳؛ ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۷۷۲۳-۳.

وضعیت فهرست نویسی: فیبا، مندرجات: ج ۱. سیر و سلوک - ج ۲. سبک زندگی فردی و خانوادگی - ج ۳.  
 سبک زندگی اجتماعی و سیاسی - عنوان دیگر: سبک زندگی الهی (بر اساس آثار مرحوم حضرت علامه آیه الله  
 حاج سیدمحمدحسین حسینی طهرانی قدس سره)، موضوع: شیوه زندگی -- جنبه های مذهبی -- اسلام.  
 موضوع: "Religious aspects -- Islam" -- Lifestyles. موضوع: آداب طریقت. موضوع: "Customs of the order"  
 شناسه افزوده: مؤسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام. شناسه افزوده: دانشگاه علامه طباطبائی، مرکز  
 چاپ و انتشارات. شناسه افزوده: Allame Tabatabaee University. Printing & Publishing Center.

رده بندی کنگره: BP۲۵۸.

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۲.

شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۳۲۵۸۱.

## رهنما: سبک زندگی الهی

بر اساس آثار مرحوم حضرت علامه

آیه الله سیدمحمدحسین حسینی طهرانی قدس سره (مفسر انفسه)

بخش اول: سیر و سلوک

ناشر: مؤسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام

گرافیک و صفحه آرایی: حامد امامی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۷۷۲۱-۹؛ ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۷۷۲۲-۶؛ ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۷۷۲۳-۳

چاپ اول: رمضان المبارک ۱۴۴۱ / شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت دوره سه جلدی: ۱۱۰،۰۰۰ تومان

نشانی: مشهد مقدس، چهارراه زرینه، خیابان شهید کاشانی ۲۵

تلفن: ۰۹۱۵۵۶۷۲۸۴۵

# :- رونما :-

## « بخش اول: سیر و سلوک »

### فهرست

|    |                                                                           |
|----|---------------------------------------------------------------------------|
| ۷  | پ. گفتار .....                                                            |
| ۱۵ | سیر و سلوک .....                                                          |
| ۱۷ | ۱. مقدمه .....                                                            |
| ۱۹ | (۱) هدف از خلقت چیست تا برادر رسیدن به آن تلاش کنیم؟ .....                |
| ۲۲ | (۲) برای رسیدن به این هدف چه فرصت داریم؟ .....                            |
| ۲۴ | (۳) راه رسیدن به این هدف چیست؟ .....                                      |
| ۲۸ | (۴) نهایت درجه شیعیان کامل کجاست؟ .....                                   |
| ۳۵ | ۲. آداب و شرائط سیر و سلوک .....                                          |
| ۳۷ | (۱) راه خروج از این عالم مادی و حرکت به سمت عالم معنایی چیست؟ .....       |
| ۴۰ | (۲) حقیقت دنیا چیست و چگونه باید از دنیا برای آخرت خود بهره برداشت؟ ..... |
| ۴۱ | (۳) چگونه می توان در مقابل مشکلات سیر و سلوک ایستادگی کرد؟ .....          |
| ۵۱ | (۴) برای ورود در وادی سیر و سلوک باید چه نیتی داشت؟ .....                 |
| ۵۶ | (۵) جایگاه اخلاص در سیر و سلوک چیست؟ .....                                |
| ۶۱ | (۶) مخلصین چه خصوصیتی دارند و چگونه می توان به اخلاص رسید؟ .....          |
| ۷۰ | (۷) عمل به شریعت چه جایگاهی در سیر و سلوک دارد؟ .....                     |

## :- رونا :-

«بخش اول: سیر و سلوک»

- (۸) چگونه می توان به حقیقت و صورت ملکوتی اعمال شریعت دست یافت ؟ ۷۵ ..
  - (۹) برای لذت از سیر و سلوک و خسته نشدن از آن، باید چگونه رفتار کرد؟ ۷۸ .....
  - (۱۰) مهمترین شرط در سیر و سلوک چیست ؟ ۸۱ .....
  - (۱۱) محاسبه، مؤاخذة، مسارعت و ارادت در سلوک به چه معناست ؟ ۸۳ .....
  - (۱۲) کلید اصلی موفقیت در سیر و سلوک چیست ؟ ۸۶ .....
  - (۱۳) چگونه می توان دائم الذکر بود و چه ذکرهایی با چه شرایطی باید گفت ؟ ۹۴ ..
  - (۱۴) سیر در سیر و سلوک چه نقشی دارد و چگونه می توان استاد حقیقی را شناخت ؟ ۱۰۶ ..
  - (۱۵) آیا رجب سلوک باید گوشه نشین بود و از دیگران کناره گرفت ؟ ۱۱۹ .....
  - (۱۶) میزبان خورد و خوراک سالک باید به چه میزان باشد ؟ ۱۲۷ .....
  - (۱۷) در طول روز چه رانی سخن بگوییم و کجا سکوت کنیم ؟ ۱۳۰ .....
  - (۱۸) حکمت بلا و ابتلا چیست و چگونه می توان در برابر آن صبر و استقامت نمود ؟ ۱۳۷ ..
  - (۱۹) راه درمان ماندن از سقر چیست ؟ ۱۴۵ .....
  - (۲۰) نردبان عروج به عالم توحید چیست ؟ ۱۴۹ .....
  - (۲۱) کشف و کرامات در سیر و سلوک چه رسی دارد ؟ ۱۵۷ .....
  - (۲۲) نقش کتمان سیر در سیر و سلوک چقدر است ؟ ۱۶۳ .....
  - (۲۳) آیا دستور العمل جامعی برای کسب عبودیت و گذشتن از نفس وجود دارد ؟ ۱۷۰ .....
- ۳. آفات سیر و سلوک**
- (۱) بی ادبی نسبت به خدا و اولیاء الهی چه تأثیری در سلوک دارد ؟ ۱۷۹ .....
  - (۲) آفات عدم اطاعت و تبعیت محض از استاد چیست ؟ ۱۸۱ .....
  - (۳) احساس استقلال و انتساب کمالات به خود چه ضرری در سلوک دارد ؟ ۱۸۷ ..
  - (۴) آیا بر خواب و مکاشفات در سلوک می توان اعتماد کرد ؟ ۱۹۰ .....

:- رونا :-

«بخش اول: سیر و سلوک»

## پیشگفتار

بهترین سلام ما، پاک‌زه‌ترین درودها بر روان پاک و مطهر رسول مکرّم اسلام و خاندان کرام، و که باب توحید و طریق ولایت را بر جویندگان سُبُل سلام و پویندگان صراطِ مستقیم نشان دهند، و با بذل جان و مال خود شاگردانی را پروریدند که هریک از آنان در راه حق و راجی از حقایق توحیدی و چشمه جوشانی از عرفان و یقین بودند که از صدر اسلام تا کنون تشنگان معرفت و طالبان لقاء حضرت حق را از ماء معین و لایست سیراب نموده‌اند.

همان‌هایی که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در وصف سیر آیه مبارکه: ﴿رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ﴾<sup>۱</sup> درباره صفات و علامات این اولیای خدا می‌فرمایند:

«... وَمَا بَرَحَ لِلَّهِ عَزَّتْ أَلْوُهُ - فِي الْبُرْهَةِ بَعْدَ الْبُرْهَةِ وَفِي أَرْصَافِ الْقُرْبِ، عِبَادٌ تَأْجَاهُمْ فِي فِكْرِهِمْ وَكَلَمَتِهِمْ فِي ذَاتِ عَقُولِهِمْ، فَاسْتَصْبَحُوا بِنُورِ يَقْظَةٍ فِي الْأَسْمَاعِ وَالْأَبْصَارِ وَالْأَفِيدَةِ. يُذَكَّرُونَ بِأَيَّامِ اللَّهِ، وَيُخَوِّفُونَ مَقَامَهُ بِمَنْزِلَةِ الْأَدْلَةِ فِي الْقُلُوبِ.»

۱. النور ۲۴: ۳۷؛ مردانی که نه تجارت و نه داد و ستدی، آنان را از یاد خدا به خود مشغول نمی‌دارد.

## :- رونا :-

«بخش اول: سیر و سلوک»

مَنْ أَخَذَ الْقَصْدَ حَمْدُوا إِلَيْهِ طَرِيقَهُ وَبَشَّرُوهُ بِالنَّجَاةِ، وَمَنْ أَخَذَ يَمِينًا وَشِمَالًا  
 ذَمُّوا إِلَيْهِ الطَّرِيقَ وَحَذَّرُوهُ مِنَ الْهَلَكَةِ، وَكَانُوا كَذَلِكَ مَصَابِيحَ تِلْكَ الظُّلُمَاتِ وَ  
 أَدَلَّةَ تِلْكَ الشُّبُهَاتِ. وَإِنَّ لِلذِّكْرِ لَأَهْلًا أَخَذُوهُ مِنَ الدُّنْيَا بَدَلًا، فَلَمْ تَشْغَلْهُمْ تِجَارَةٌ وَ  
 لَا بَيْعٌ عَنْهُ، يَقْطَعُونَ بِهِ أَيَّامَ الْحَيَاةِ، وَيَهْتَفُونَ بِالزَّوْجِرِ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ فِي أَسْمَاعِ  
 الْعَاةِلِينَ. وَيَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ وَيَأْتِمُرُونَ بِهِ، وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيَنْتَاهَوْنَ عَنْهُ.  
 فَكَأَنَّمَا قَطَعُوا الدُّنْيَا إِلَى الْآخِرَةِ وَهُمْ فِيهَا، فَشَاهَدُوا مَا وَرَاءَ ذَلِكَ. فَكَأَنَّمَا أَطْلَعُوا  
 غُيُوبَ أَسْرَارِ الْبَرِّ فِي طُولِ الْإِقَامَةِ فِيهِ، وَحَقَّقَتِ الْقِيَامَةُ عَلَيْهِمْ عِدَاتَهَا، فَكَشَفُوا  
 غِطَاءَ ذَلِكَ هَلَا الدُّنْيَا، حَتَّى كَانَتْهُمْ يَرَوْنَ مَا لَا يَرَى النَّاسُ وَيَسْمَعُونَ مَا لَا يَسْمَعُونَ.  
 فَلَوْ مَعَهُمْ تَقْدِيرٌ فِي مَقَاوِمِهِمُ الْمُخْمُودَةِ وَمَجَالِسِهِمُ الْمَشْهُودَةِ... لَرَأَيْتَ  
 أَعْلَامَ هُدًى وَمَصَابِيحَ نَجْدٍ، قَدْ حَفَّتْ بِهِمُ الْمَلَائِكَةُ، وَتَنَزَّلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَ  
 فُتِحَتْ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ، وَكُنَّ لَمْ مَقَاعِدُ الْكَرَامَاتِ فِي مَقَامِ أَطْلَعَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ  
 فِيهِ، فَرَضَى سَعْيَهُمْ وَحَمِدَ مَقَامَهُ»

... و همیشه برای خداوند - برت آلاؤه - در طول زمان‌های دراز از دهور  
 و ایام یکی پس از دیگری و هم‌چنین در ایام نرسنی که بین قیام دو پیامبر  
 بزرگ بوده است، بندگان خاص و صالح باشند که خداوند با الهام و القاء  
 مطالب و مهمات با افکار و اندیشه‌های آنان به طریقی در تعلیم و تدریس کرده است و  
 با بنیاد عقول و ریشه و اصل نفوس آنها سخن می‌گفته است. پس آنها با دیده  
 بصیرت و نور بیداری، در گوش‌های خود و چشم‌های خود و در دل‌های خود  
 چراغ هدایت و معرفت افروختند.

به یاد می‌آورند روزهای خدا را برای مغتنم شمردن اعمال، و می‌ترسانند

## :- رفقا :-

«بخش اول: سیر و سلوک»

از مقام حقّ تعالی در مواقف حساب. این بندگان به منزله راهنمایانی هستند که در وادی ظلمات مردم را به هدایت و عالم نور رهبری کنند.

کسی که طریقه اعتدال و راه راست و مستقیم را در پیش گرفت، او را در راه مستایش گویند و راهش را امضاء نموده و تأیید کنند و او را به نجات و رسالتی بشارت دهند، و کسی که از راه مستقیم انحراف ورزد و به راست و چپ بگراید، او را مذمت نمایند و از هلاک و نابودی بر حذر دارند و بیم دهند این نشان خدا به منزله چراغ‌های درخشان وادی‌های ظلمتند، و راهنمایان شما هستند، و سگ‌ها در میان مردم آری، برای ذکر خدا و یاد خدا مردمی هستند که به عوض اشتغال به دنیا و زینت‌های دنیا به ذکر خدا اشتغال ورزیده و آن را بدل از تبتّل دنیویّه گرفته‌اند، و هیچ تجارت و معامله‌ای آنان را از خدا و ذکر او به خود مشغول نمی‌کند. با یاد خدا ایّام زندگانی خود را می‌گذرانند، و با صدای بلند مردم را از معاصی و گناهان منع نموده و آواز می‌دهند و در گوش‌های مردم غافل طنین می‌اندازند. مردم را به عدالت امر می‌کنند و خود نیز به عدالت رفتار می‌نمایند، و اگر ارشست باز می‌دارند و خود نیز به کار زشت دست نمی‌آیند.

چنان با اراده‌ای متین در راه وصول به مقام قرب قدم نهاده‌اند که گوئی تمام عالم زندگی و دنیا را در هم پیچیده و در دل آخرت قرار گرفته‌اند و آن در پس پرده دنیاست از امور عقبی و بهشت و جهنّم همه را در مقابل دیدگان خود می‌بینند. و مثل آنکه آنان بر پنهانی‌ها و خفایای اهل برزخ در دوران مکث در آن عالم اطلاع دارند، و قیامت با تمام خصوصیات و وعده‌ها و وعیدها بر آنها متجلی شده و به تحقق رسیده است، و در آن هنگام آنان پرده غیب را برای مردم دنیا پس زده و آنها را بر امور واقعه اطلاع می‌دهند. مثل

## : رهنما :-

(( بخش اول: سیر و سلوک ))

آنکه آنها می بینند چیز همتی را که مردم دنیا نمی بینند، و می شنوند چیز هائی را که مردم دنیا نمی شنوند.

اگر تو آنها را در عقل خود تمثیل کنی و در فکر خود تصویر نمائی در مقام ها و موقف های پسندیده آنها و در مجلس های شایسته و عبادت آنها... در آن تمثیل عقلی و تصویر فکری ایشان را خواهی دید که حقاً آنها عَلم ها و نشانه های هدایتند، و چراغ های درخشنده در تاریکی های جهالتند که فرشتگان رحمت الهی گرداگرد آنها را فرا گرفته و مقام سکینه و آرامش و امن و مانع از آنها گرد آمده است، و درهای آسمان به روی آنان گشوده شده، و مراتب وصول به درجات عالیّه و منازل فوز و کرامت در مقام منیعی که خداوند در آن مقام بر آنها مطلع است برایشان مهیا گردیده است. پس، از سعی و کوششی که آنها بپایان نموده اند خدا راضی شده است و آنرا پسندیده و امضا کرده، و مقام محمد (آل) را استوده و ستایش کرده است.<sup>۱</sup>

و هم چنین می فرمایند:

«هَجَمَ بِهِمُ الْعِلْمُ عَلَى حَقِيقَةِ الْبَصِيَّةِ، فَجَاءَهُمْ زَوْجُ الْيَقِينِ، وَاسْتَلَانُوا مَا اسْتَوْعَرَهُ الْمُتَرَفُّونَ، وَأَنَسُوا بِمَا اسْتَوْحَشَ الْخَائِفُونَ، وَصَحِبُوا الدُّنْيَا بِأَبْدَانٍ أَرْوَاحُهَا مُعَلَّقَةٌ بِالْمَحَلِّ الْأَعْلَى، أُولَئِكَ خُلَفَاءُ اللَّهِ فِي رُضْدَةِ الدَّعَاةِ إِلَى دِينِهِ، إِذْ إِذْ إِذْ شَوْقًا إِلَى رُؤْيَيْهِمْ»<sup>۲</sup>

امواج علم بر اساس حقیقت ادراک و بصیرت بر آنها حزم برده و به یکباره وجودشان را احاطه نمود، و جوهره ایمان و یقین را به جان و دل خود مس کردند، و آنچه را خوشگذران ها سخت و ناهموار داشتند نرم و ملایم

۱. معاد شناسی، ج ۲، ص ۷۹ از نهج البلاغه.

۲. نهج البلاغه، حکمت ۱۴۷، ص ۴۹۷.

## :- رونا :-

«بخش اول: سیر و سلوک»

انگاشتند و به آنچه جاهلان از آن در وحشت و ترس بودند انس گرفتند. فقط با بدن خاکی خود همنشین دنیا شدند و ارواحشان به بلندترین قله از ذروه قدس عالم ملکوت آویخته بود، ایشانند در روی زمین جانشینان خدا و دامن بشر به سوی دین خدا، آه آه، چقدر اشتیاق زیارت و دیدنشان را دارم. چون شک یکی از برجسته ترین شاگردان مکتب نورانی اهل بیت سلام الله علیهم اجمعین در عصر حاضر مرحوم سید العرفاء الکاملین و عماد العلماء بعاملی آیه الحق و العرفان و سند الإیمان و الإیقان فرید العصر و حسنة الدهر التبع فی بحر أحدیته و المتحقق لعظمته و هیئته انسان العین و عین الانسان السیسم بأب بمثله الزمان آیت عظمای الهی حضرت علامه حاج سید محمد حسین طهرانی أفاض الله علینا من بركات تربته بودند که عمری را در اعتلای کلمه رخید و بیست و نه تربیت ولایت کلیه الهیه صرف نموده و با تألیفات قیمه دوره علوم و عرف اسلام و نیز تربیت سالکان و شوریدگان راه خدا سهمی بسزادر تدوین و نشر معارف حق الهیه و دستگیری از نفوس مستعده ایفا فرمود.<sup>۱</sup>

حضرت علامه آیه الله حسینی طهرانی اعلی الله مقامه الشریف از معدود اعاضمی بودند که توانستند در عصر غیبت به لطف الهی و عنایت ولی الله الاعظم ارواحنا له الفداء و به برکت تتلمذ نزد نوادر علماء و شهاب اولیاء کامل پروردگار چنان بر قله فقه الله الأكبر ظفر یافته و در آن مقام منبع متمکن گردند که حتی تصور آن برای غیر اهل الله میسر نخواهد بود. بزرگ مردی که حقاً هیچ امری او را از یاد خدا و إقامة صلوٰة مشغول

۱. آیت نور، ص ۳۵.

## :- رفقا :-

«بخش اول: سیر و سلوک»

نموده و تمام محبت خود را در خداوند علیٰ اعلیٰ منحصر نموده تا جانی که خداوند نیز پرده از قلب وی برگرفت و چشمان قلب او را به جلال و عظمت خود گشوده و از اسرار مکتومه و ملکوت آسمان و زمین او را مطلع فرموده و آنچنان وی را به خود مشغول نمود که از ماسوی الله عزلت گزید.

«قَدْ غَنَىٰ عَنِ الْخَلْقِ وَالْمُرَادِ الدُّنْيَا فَلَا مُونِسَ لَهُ سِوَى اللَّهِ وَلَا نُطْقَ وَلَا إِشَارَةَ وَلَا نَفْسَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلِلَّهِ وَمِنَ اللَّهِ وَمَعَ اللَّهِ»<sup>۱</sup>

معارف، از همه مخلوقات و هر خواسته و طلبی و از تمام دنیا بی نیاز شده، برابر هیچ مونس جز خدا نداشته، و هیچ سخنی و اشاره و نفسی جز به واسطه خدا و برای او و از او و با او ندارد.

مطالبی که از قلم ایشان در تبیین معارف توحیدیه الهیه تراوش نموده، آنقدر صریح و شیوا قاطع از رخسار حقیقت برگرفته است که به یقین می توان گفت جز قلم اعجاز بر آن سطر نهاده است.<sup>۲</sup>

آنچه در مدت حیات نورانی حضرتشان بالعیان از ایشان و از سیره مرضیه آن بزرگوار مشاهده شده، به نحو اجمال درین از هوا، و توجه تام به حقیقت توحید، و عدم تنازل از مقام وحدت، و احسان سنت سنیّه رسول خدا، و بذل وجود و همه شؤون وجودی برای احیاء حق ربّین سریت حضرت سید المرسلین و اثبات و تثبیت خلافت بلا فصل مولانا امیر المؤمنین، و ارشاد و دستگیری از نفوس مستعدّه و دلسوزی خالصانه جهت آبادان سیعیان امیر المؤمنین (علیه السلام)، مشهود سیره و روش آن بزرگ مرد الهی بود. فَلِلَّهِ دَرَّةٌ وَ عَلَيْهِ أَجْرُهُ، وَ سَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَ يَوْمَ مَاتَ وَ يَوْمَ يُعْتَبَرُ حَيًّا.

۱. بحار الانوار، ج ۳، ص ۱۴.

۲. نور مجرد، ج ۱، ص ۲۳.